

HET CPN-PARTIJBESTUUR OVER DE VERKIEZINGSRESULTATENS a m e n v a t t i n g

Hoewel men in de kring van het partijbestuur van de CPN wel verwacht schijnt te hebben dat de jongste Statenverkiezingen voor de partij enige winst zouden opleveren heeft de winst van ruim 32.000 stemmen - althans gerekend naar de Kamerverkiezingen van 1959 - de partijleiding kennelijk verrast.

Op 31 maart jl. heeft het partijbestuur de verkiezingsuitslag in een speciale zitting geanalyseerd, echter zonder zich te willen vastleggen op een definitieve conclusie, zulks in verband met de afwezigheid van Paul de GROOT. Voorlopig werd aangenomen, dat het succes van de CPN niet in de eerste plaats te danken was aan het niet deelnemen van de SWP aan de verkiezingen. Hieruit zou wel de PSP-winst voor een deel te verklaren zijn. Volgens de plaatsvervangend algemeen secretaris van de CPN., A.A. VERHEIJ, zou de winst van de CPN voornamelijk te danken zijn aan de loon- en vakbondspolitiek van de partij die volgens hem indruk gemaakt had op een groot aantal ontevreden sociaal-democratisch georiënteerde bedrijfsarbeiders.

Het partijbestuur besloot deze zaken nog door een speciale afgevaardigde met Paul de GROOT te Moskou te laten bespreken en op 19 april a.s. voor een definitieve gedachtenwisseling opnieuw bijeen te komen.

G E H E I MHET CPN-PARTIJBESTUUR OVER DE VERKIEZINGSRESULTATENInleiding

Hoewel reeds aan de vooravond van de jongste Statenverkiezingen in partijbestuurskring voorzichtig de verwachting werd uitgesproken, dat de partij wellicht op succes zou mogen rekenen, heeft de uiteindelijke winst van 32.105 stemmen ten opzichte van de Kamerverkiezingen van 1959 de partijleiding toch verrast.

Boekte de partij landelijk een winstpercentage van 0,53 % ten opzichte van de verkiezingen van 1959, in Amsterdam bedroeg dit zelfs 2,9 %. Gerekend naar de politieke verhoudingen in de hoofdstad, het bolwerk van de communisten, passeerde de CPN de VVD en kwam zij van vierde in derde positie te verkeren na PvdA en KVP.

Het is volkomen begrijpelijk, dat de partijleiding thans alles in het werk stelt om de gemaakte winst propagandistisch uit te buiten. Daarbij wordt uiteraard gezwegen over het feit, dat de partij ten opzichte van de statenverkiezingen van 1958 ruim 62000 stemmen verloor en haar zeteltotaal in de Staten - ondanks de wettelijke uitbreiding - zag dalen van 18 tot 13. Zoals bekend bezet de CPN in de Provinciale Staten thans de volgende aantallen zetels (tussen haakjes de oude cijfers):

Noordholland: 6 (8); Zuidholland: 2(3); Groningen: 2 (3); Friesland: 1 (1); Overijssel: 1 (2); Drenthe: 1 (1).

"De Waarheid" van 29 maart, welke met ophef van de behaalde stemmenwinst gewag maakte, volstond met de vermelding, dat de CPN thans 13 zetels in de Provinciale Staten bezette en op welke wijze deze thans waren verdeeld.

Mogelijk zal de partijleiding er vóór de verkiezingen al rekening mee hebben gehouden, dat haar zetelbezetting - ook in geval van stemmenwinst - toch zou verminderen. Dit zou althans mede kunnen verklaren, waarom zij in haar verkiezingspropaganda zozeer benadrukte, dat het bij de onderhavige verkiezingen niet in de eerste plaats ging om vergroting van de CPN-invloed in de Provinciale Staten. Bovenal ging het hierbij haars inziens om een veroordeling van het regeringsbeleid.

Geen wonder dan ook, dat "De Waarheid" in haar eerste commentaar

op de verkiezingsuitslag een dergelijke veroordeling distilleerde. Daarbij werd o.m. gesteld, dat de VVD haar trekken had thuis gekregen voor het beleid van haar kabinetsministers.

De officiële beoordeling van het verkiezingsresultaat bleef evenwel - als gebruikelijk - voorbehouden aan het partijbestuur, dat hiertoe op 31 maart jl. in vergadering bijeenkwam. Daarbij trad de organisatie-secretaris Henk HOEKSTRA op als voorzitter. Hij verklaarde, dat men deze vergadering diende te zien als een middel tot voorlopige gedachtenwisseling. De eindconclusie uit de jongste verkiezingsuitslag zou eerst getrokken kunnen worden in een op 19 april a.s. te houden partijbestuursvergadering, na consultatie van de sinds 9 maart jl. voor herstel van gezondheid in Moskou verblijvende algemeen secretaris Paul de GROOT.

Daarmee illustreerde HOEKSTRA ten overvloede nog eens de invloed van partijleider De GROOT op het hoogste CPN-college, dat zonder hem blijkbaar tot machteloosheid is gedoemd.

Harry VERHEIJ - die plaatsvervangend algemeen secretaris is - fungeerde tijdens de onderhavige partijbestuurszitting als inleider.

Rapport en discussie

Rapporteur VERHEIJ betoogde, dat deloon- en vakbondspolitiek van de CPN in belangrijke mate tot het verkiezingssucces van de partij had bijgedragen.

Volgens VERHEIJ was de CPN-winst niet zozeer te verklaren uit het niet-deelnemen van de Socialistische Werkers Partij (SWP), doch eerder uit de ontevredenheid van de sociaal-democratisch georiënteerde bedrijfsarbeiders met de loonpolitiek van de regering. Vele NVV-ers moesten, zo meende VERHEIJ, uit wrevel hierover thans hun stem aan de CPN hebben gegeven.

De PSP-winst achtte hij wèl voor een deel uit de SWP-sfeer afkomstig.

Tegenover de opvatting dat de juist behaalde winst als keerpunt in de na-oorlogse politieke ontwikkeling moest worden gezien, waarschuwde VERHEIJ zijn gehoor ervoor in de toekomst niet opnieuw op geweldige vooruitgang voor de partij te rekenen. Hij had daarbij kennelijk het oog op de naderende Gemeenteraadsverkiezingen.

Een ander waarschuwend woord was afkomstig van de organisatie-secretaris HOEKSTRA, die allerminst tevreden bleek te zijn met de versterking van de partij zelf. De werving van leden en "Waarheid"-abonné's - een gebruikelijk element in de verkiezingscampagnes van de communisten - verliep geenszins bevredigend. De taak om vóór de verkiezingen 1000 nieuwe leden te winnen was nog altijd niet vervuld. Vooral de Noordelijke districten zouden in hun taakvervulling tekort schieten.

HOEKSTRA achtte deze lethargie vooral betreuenswaardig gezien in het licht van de komende Gemeenteraadsverkiezingen.

De partij zal - naar werd meegedeeld - bij de komende verkiezingen in 126 gemeenten uitkomen, in 16 waarvan de CPN in 1958 niet aan de verkiezingen deelnam. Getracht zal worden dit aantal nog te verhogen.

Concurrentie van de SWP behoefde men volgens VERHEIJ naar alle waarschijnlijkheid alleen in Amsterdam te duchten. (Voor zover bekend is dit inderdaad de enige gemeente, waar deze partij van dissidente communisten bij de Gemeenteraadsverkiezingen met een eigen lijst zal uitkomen.)

VERHEIJ gaf in zijn inleiding te kennen ervan overtuigd te zijn, dat de CPN het met deze concurrentie in de hoofdstad wel zou kunnen "klaren".

Commentaar

De indruk bestaat dat de verklaring, welke de CPN-leiding van de behaalde stemmenwinst geeft, de waarheid zeer nabij komt.

De ontevredenheid onder grote groepen bedrijfsarbeiders over de loonpolitiek van de regering heeft de partij - steeds ad rem - propagandistisch weten uit te buiten. Dit kwam b.v. tot uitdrukking in de publiciteit, welke aan de zgn. loonmatigingsaccorden van "Oud-Wassenaar" werd gewijd. Ongetwijfeld heeft de partij daarmee, behalve in de sfeer van de ongeorganiseerden, ook onder NVV-leden gehoor weten te vinden. De uitslagen van enkele in de laatste tijd gehouden ondernemingsraadverkiezingen gaven eveneens uitdrukking aan wat de communisten de "radicalisering van de sociaal democratische massa" plegen te noemen daar veel bedrijfsarbeiders hierbij hun stem op de communistische kandidaten hebben uitgebracht.

Waarschijnlijk zal de CPN-leiding in de komende maanden op de in-

geslagen weg voortgaan, daarbij trachtend een wig te drijven tussen de sociaal-democratisch georiënteerde arbeiders, al of niet georganiseerd in het NVV, en de op de PvdA georiënteerde leiders van dit vakverbond.

De PSP-winst heeft de CPN-leiders ongetwijfeld te denken gegeven. Ook deze partij mag aan de vooravond van de Gemeenteraadsverkiezingen nog krachtige kritiek van CPN-kant verwachten. De CPN zal daarom ook aan haar program voor een "atoomvrij Nederland" wellicht meer bekendheid gaan geven.

In hoeverre de CPN-leiding terecht loochent, dat haar stemmenwinst voor een belangrijk deel uit de SWP-sfeer afkomstig is, valt moeilijk te beoordelen. Een deel van haar winst zal daar zeker uit verklaard moeten worden. Het zal evenwel de eer van de partijleiding te na zijn om te erkennen dat zij een deel van haar winst te danken heeft aan geserteerde partijleden. Wellicht zullen uitslagen van de Gemeenteraadsverkiezingen op 30 mei a.s., althans wat Amsterdam betreft, enigermate kunnen aantonen in hoeverre de CPN-bestuurders het in dit opzicht bij het rechte eind hebben gehad. De SWP zal in elk geval alle zeilen moeten bijzetten om daarbij - na haar niet-deelname aan de Statenverkiezingen - succes van enige betekenis te boeken.

9 april 1962